

Institutionen för Hälsovetenskaper

TENTAMEN

Kurs I patientens värld - evidensbaserad vård I

Examinationsmoment Tentamen

Kurskod: OM334G

Högskolepoäng för examinationsmoment 2,5 hp

Datum: 2026-04-21

Tentamenstid 08.15-12.30

Ansvarig lärare Moa Hillström, Charlotta Göthe, Veronika Karlsson

Berörda lärare Sanela Huskic Beslic, Malin Alander, Sarah Darwich.

Hjälpmedel/bilagor; inga

Övrigt: Skriv tydligt, oläsliga svar kommer inte att bedömas

- Anvisningar
- Ta nytt blad för varje lärare
  - Ta nytt blad för varje ny fråga
  - Skriv endast på en sida av papperet.
  - Skriv namn och personnummer på samtliga inlämnade blad.
  - Numrera lösbladen löpande.
  - Använd inte röd penna.
  - Markera med kryss på omslaget vilka uppgifter som är lösta.

Poänggränser

Totalpoäng 60p

För godkänt krävs minst 50% rätt på respektive kursmål. Följande kursmål examineras på Salstentamen:

Omvårdnad vid mag- och tarmsjukdomar Godkänd 11p Max 22p

Omvårdnad vid sjukdomar i nervsystemet och vanligt förekommande sjukdomar i rörelseapparaten Godkänd 12p Max 24p

Omvårdnad och omhändertagande vid pre- och postoperativ vård Godkänd 7p Max 14p

Skrivningsresultat bör offentliggöras inom 18 arbetsdagar

Lycka till!

Omvårdnad vid sjukdomar i nervsystemet/Max poäng 14

Fråga 1: Vid Parkinsons sjukdom är stödjande omvårdnadsbehandling en central del av vården – Nämn två olika stödjande omvårdnadsåtgärder som du som sjuksköterska kan utföra för att öka patientens välbefinnande (2p)

Fråga 2. Huvudvärk delas in i två olika typer: primär och sekundär – beskriv skillnaden mellan de två typerna och ge ett exempel per typ. (2p)

Fråga 3: Beskriv det akuta omhändertagandet av patient vid epileptiskt anfall (2p)

Fråga 4: Vid flera neurologiska sjukdomar efter initial diagnos och utformning av omvårdnad så sker mycket av fortsatt vård genom egenvård – vad innebär egenvård? (2p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

Fråga 5: Göran är diagnosticerad med sjukdomen ALS sedan ett par år och har blivit försämrad i sin andningsfunktion – vad finns det för omvårdnadsåtgärder som du kan ordinera i din roll som sjuksköterska för att lindra symtom för Göran? Ange och beskriv utförandet av minst 2 olika åtgärder (4p)

Fallbeskrivning: Rune är 78 år och har begynnande minnessvårigheter, initialt trodde han själv att det var åldern bara. Den sista tiden har han upplevt att han har perioder som han inte kommer ihåg och han har mer oro och ångest. Flertalet gånger har han inte kunnat hitta hem och ofta vet han inte riktigt vad det var han höll på att göra. Vardagslivet har nu blivit lidande och Rune klarar sig inte riktigt själv hemma längre. Rune bor ensam sedan hustrun dog för 3 år sedan i en enplans villa i en lite förort. Huset är redan relativt handikappanpassats sedan hustrun levde då hon satt i rullstol den sista tiden. Rune har nu sökt hjälp ihop med ett av sina barn för sin begynnande svåra hemsituation. Rune får genomgå demensutredning och erhåller diagnosen Alzheimers.

Fråga 6: I vilken nivå av sjukdom skulle du säga att Rune befann sig? Motivera ditt svar (2p).

Omvårdnad vid sjukdomar vanligt förekommande i rörelseapparaten/Maxpoäng 10

Fråga 1: Eva, 67 år, söker vårdcentralen för knäsmärta. Smärtan har ökat successivt och är värst vid belastning, t.ex. i trappor. Hon är morgonstel men blir bättre av rörelse. Hon har börjat undvika promenader av rädsla för smärta, gått upp i vikt och fått svårare att klara vardagliga aktiviteter. Patienten har artros.

Hur kan du som sjuksköterska arbeta med Evas smärta utifrån ett omvårdnadsperspektiv? Motivera dina åtgärder. Ange två omvårdnadsåtgärder gällande smärta. (2p)

Fråga 2: En patient söker vård för ländryggssmärta som strålar ner i benen. Patienten beskriver ökande smärta och har svårt att gå.

Vilka varningssignaler ska du vara observant på och fråga patienten om? Ange tre stycken. (3p)

Fråga 3: Fall hos framförallt äldre personer kan orsaka allvarliga skador. Beskriv hur du som sjuksköterska kan arbeta med fallprevention. Ange tre åtgärder. (3p)

Fråga 4: Beskriv ett vanligt symtom vid Sjögrens syndrom och vilken omvårdnadsåtgärd du som sjuksköterska kan vidta för att lindra denna. (2p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

Omvårdnad vid mag- och tarmsjukdomar/ Maxpoäng 22p

Fråga 1: Du arbetar på vårdcentral där Martin, 52 år som söker för buksmärtor.

a. Ange tre viktiga anamnesområden du bör fråga om för att utreda patientens besvär utifrån ett omvårdnadsperspektiv. (3p).

b. Beskriv kort hur informationen från tre av dessa områden kan påverka din omvårdnad/planering av vård (3p).

Fråga 2: En patient vårdas på vårdavdelning och upplever illamående samt har kräkts flera gånger. Ange tre omvårdnadsåtgärder du som sjuksköterska kan vidta för att lindra patientens illamående och kräkningar (3p).

Fråga 3: Du arbetar med telefonrådgivning på Närhälsan och Lina 20 år ringer om att hon kräkts sedan igår. Svårt att behålla mat och vätska. Ge tre egenvårdsråd som kan lindra illamående/kräkningar. (3p)

Fråga 4: Vid misstanke om appendicit kan en patient läggas in för observation. Ange två omvårdnadsåtgärder du som sjuksköterska kan vidta när du vårdar patienten. (2p).

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

Fråga 5: En patient vårdas för ventricelulcus på en kirurgavdelning. Ange tre omvårdnadsåtgärder som kan lindra patientens symtom. (3p)

Fråga 6: Du vårdar en patient som har stomi.

- a. Ge ett generellt kostråd till patienten. (1p)

- b. Ange två råd du kan ge till patienten som motverkar förstoppning. (2p).

- c. Ange två livsmedel patienten bör undvika att äta som kan orsaka gasbildning. (2p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____

Omvårdnad och omhändertagande vid postoperativ vård/Max poäng 14

Fråga 1.

Vad av följande är målet med den **preoperativa fasen**? Endast ett svar är rätt. (1p)

- A) Påbörja återhämtning och mobilisering efter operation
- B) Övervaka vitalparametrar under operation
- C) Minska ångest och optimera patientens tillstånd innan operation
- D) Ge trombolytisk behandling innan operation

Fråga 2.

Anna, 72 år, ska opereras för tarmvred (ileus). Hon har diabetes typ 2 och högt blodtryck i botten. Hon är väldigt orolig inför operationen och ställer många frågor om sövning på grund av sin diabetes samt höga blodtryck och är rädd för postoperativ smärta. Hur kan du som sjuksköterska använda den **perioperativa dialogen** för att minska Annas oro? Nämn minst två konkreta omvårdnadsåtgärder. (2p)

Fråga 3.

Lars 60 år, har opererat prostatan. Han har postoperativ smärta (VAS 7) trots ordinerad T. Alvedon (paracetamol) och K. OxyNorm (opioid). Hur agerar du som ansvarig sjuksköterska? Beskriv 2 åtgärder som du bör tänka på i den fortsatta **smärtbedömningen** och i hans omvårdnadsplan. (2p)

Fråga 4.

Du arbetar på kirurgavdelningen och har hand om en patient, Ahmed, som ska opereras för tjocktarmscancer. Kvällen innan inför operationen vill du förvissa dig om att han har förstått vilka **preoperativa förberedelser** som behöver göras.

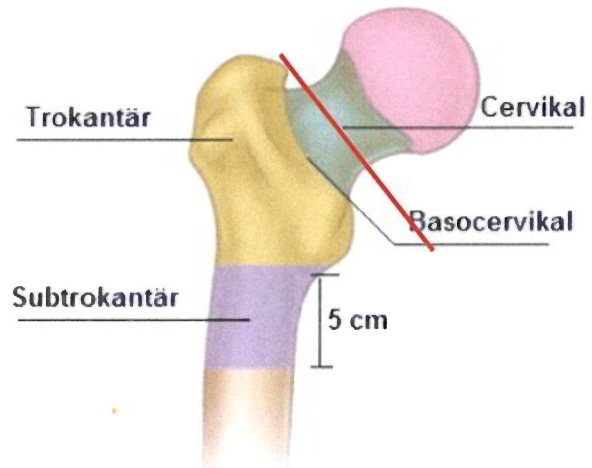
Vilka preoperativa förberedelser gör du innan Ahmeds operation? Ge 3 stycken förslag och motivera varför just dessa förberedelser är viktiga för Ahmed. (3p)

1	
2	
3	

Fråga 5.

Mariam 89 år, var en höstdag ute och promenerade men halkade på blöta löv. Vid fallet landade hon på höger höft där det på akutmottagningen konstaterades att hon fått en höftfraktur på höger sida (se bild).

Mariam opereras och kommer tillbaka till vårdavdelningen trött och tagen. Hon har ett stort förband över höften, en urinkateter (KAD) samt flera PVK. Läkaren har gjort en notering att det finns stor risk för blödning postoperativt då det var ganska stora kärlskador i frakturområdet.

Ange 3 stycken **postoperativa kontroller/observationer** som du bör göra för att identifiera eventuell försämring av Mariams tillstånd och förklara **varför** just dessa? (3p).

1	
2	
3	

Fråga 6.

Du är sjuksköterska på Kirurgavdelningen och får ta emot en patient postoperativt. Han heter Olle är 84 år, som nyligen har opererat tarmarna. Han är frisk i botten och inga kända allergier. Han är nu tillbaka på avdelningen efter operationen och har fått ordination för smärtlindring och mobilisering.

Du tittar till Olle som verkar lite slö, och du misstänker att han kan vara **påverkad av sin smärtlindring**. När du träffar Olle är han dessutom lite förvirrad, har svårt att hålla fokus, och du märker att han är något blek och kallsvettig. Du tar hans vitala parametrar enligt NEWS2 postoperativt och får följande värden:

Andningsfrekvens: 26 andetag/min

Blodtryck: 95/70 mmHg

Puls: 100 slag/min

Syremättnad: 92% på luft

Medvetandegrad: Förvirrad, svarar på tilltal men slö

Temperatur: 36,6°C

National Early Warning Score 2 (NEWS2)							
Fysiologiska parametrar	3	2	1	0	1	2	3
Andningsfrekvens	≤8		9–11	12–20		21–24	≥25
Syremättnad 1	≤91	92–93	94–95	≥96			
Syremättnad 2 (används på läkarordination ¹)	≤83	84–85	86–87	88–92	93–94 med syrgas	95–96 med syrgas	≥97 med syrgas
Tillförd syrgas		Ja		Nej			
Systoliskt blodtryck	≤90	91–100	101–110	111–219			≥220
Pulsfrekvens ²	≤40		41–50	51–90	91–110	111–130	≥131
Medvetandegrad ³				Alert			CVPU
Temperatur	≤35,0		35,1–36,0	36,1–38,0	38,1–39,0	≥39,1	

¹ Syremättnad 2 används endast efter läkarordination vid låg habituell syremättnad t.ex. KOL

² Om hjärtfrekvens mäts skall detta användas istället för pulsfrekvens i denna parameter

³ Medvetandegrad: A=alert, C=confusion (nyttillkommen eller förvärrad förvirring), V=voice (reagerar med ögonöppning, tal eller rörelse vid tilltal/kraftiga tillrop), P=pain (reagerar vid smärtstimulering), U=unresponsive (reagerar ej vid tilltal/smärtstimulering)

Original: Royal College of Physicians (RCP) Översättning: Martin Spångfors 2018. Publicerat enligt riktlinjer RCP

a) Vad får Olle för **NEWS2-poäng** baserat på de mätvärden du har fått? (1p)

b) Varför tror du att det blivit såhär för Olle och vad för åtgärder vill du göra? Motivera varför och förklara. (2p)

I patientens värld-evidensbaserad vård OM334G

Namn: _____

Salstentamen

Personnr: _____